

Ա. Արեւիկա Շ
Երասմուսյան
1909թ

Երասմուսյան

291. 99
Ա-13

APM
2-3831a

2-3831a
19 NOV 2010

891.99

ԱՐԽԱՆՆԵՐ ԱՐԽԱՆՆԵ

AM-109

4-13

944

2020

ԷՔՍՊՐՈՊՐԻԱՅԻԱ

ԿԵՏԵԿ ՄԻ ԳՈՐԺ. 3 ՊԵՏԿԵՐՈՎ

Ներկում է գերասան
Գրիգոր Ասեղանցի

ԹԻՖԼԻՍ

Տպարան «ԿՈՒՆՍՏԱՆԻՍ» ԸՆԿ. | Թիսոգր. Դ-րա «ԿՄԼԵԿՄԱ»

Вольяминовская, № 18.

1909

891.99
4-13

20984

Գ Ո Ր Ծ Ո Ղ Ա Ն Ձ Ե Ր

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ

ԵԻԳԻՆԷ նրա կինը:

ՎԻԿՏՕՐ սրանց ընտանեկան բարեկամը:

ԺՕՐԺ Եւգինէի եղբայրը:

61895

2193

ՊԱՏՆԵՐ ԱՌԱՋԻՆ

Շքեղ կանաւորված մեծ սննեակ: Մէջտեղ եւ ձախ մի-մի դրտ. աջ կողմը 2 պատուհան, որոնց մէջտեղ սեղան, վրան դրած օրգան. մէջտեղ սեղան ափսոցով. շուրջը աթոռներ: Միջի դրան ներսի պատի վրա հայելի, որի առաջ կանաւցի զլխարկ:

Տ Ե Ս Ի Լ 1.

ՎԻԿՏՕՐ և ԵԻԳԻՆԷ

ՎԻԿՏՕՐ (լրագիր է կարգում և տեղ-տեղ ընդգրծում):

ԵԻԳԻՆԷ (եկու ձախ կողմից):— Պարոն Վիկտոր, էլի այդպէս ինչ էք կարդում:

ՎԻԿՏՕՐ.— Հետաքրքրական բան, տիկին Եւգինէ:

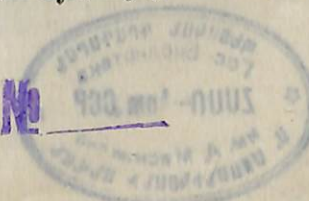
ԵԻԳԻՆԷ.— Ի հարկէ, ուսումը չաւարտած բույլվարդէին հօ բուն գեղարուեստական գրականութեամբ չէր հետաքրքրվելու:

ՎԻԿՏՕՐ.— Գուք միշտ ինձ ծաղրում էք, տիկին «Էօսէնի Գրանդէ»:

ԵԻԳԻՆԷ.— Հասկանում եմ. այսինքն դուք կարդացել էք Բայլզակի, բայց և այնպէս խօսում էք միշտ Լըկոկից և Շէրլոկ Հօլմսից, իսկ կարդում էք միմիայն դատաստանական դանլիճից:

ՎԻԿՏՕՐ.— Այո, այնքան եմ կարդացել այդ

ՀԻՅ. №

տեսակ բաներ, որ ինքս էլ մի կըկօղ կամ դարձել: ԵՒԳԻՆԷ.—Օ, հիմա այնպիսի ճարպիկ էքսպրոպրիատորներ են յայտնվել, որ ձեզ նման կըկօղներին չորս սորով թակարդ կըբքեն:

ՎԻԿՏՕՐ.—Ի՞նչ... երբէք:

ԵՒԳԻՆԷ.— Բէկ էմամանուէլն էլ պարծեցաւ... իսկ ժօրժը ծաղրեց նրան: ժօրժը ձեզ էլ կարծեմ քանիցս խարել է:

ՎԻԿՏՕՐ.—Այո, նա կատակարան է և կենսասիրնդ: Սակայն ևս նրան միշտ ներում կամ, որովհետև ձեր կողայրն է: Ես ամենքի մօտ գըըվատում կամ ձեր առաքինութիւնը, ձեր ամբիժանունը:

ԵՒԳԻՆԷ.—Ծնորճակալ կամ, թէև ևս չեմ մտապել, թէ ինչպէս միանդամ գուք չորեցիք իմ առաջ: (Ծիծաղեց):

ՎԻԿՏՕՐ.—Հըմ, այո... չպէտք է ծաղրել մարդու զգացմունքը... Ես ձեզ փորձում էի... Մի խօսքով...

Տ Ե Ս Ի Լ 2.

ՎԻԿՏՕՐ, ԵՒԳԻՆԷ և ԺՕՐԺ

ԺՕՐԺ (Իրր նպարտվածառի գործակատար, կաշիի թեթերով, գոգնոցով, կրկար կօշիկներ հագած, ձեռքն մի լիքը կողով):—Պատիւ ունեմ, յարգելի տիկին Եւգինէ:

ԵՒԳԻՆԷ.—Այդ ի՞նչ է:

ԺՕՐԺ.—Այս բաները, յարգելի տիկին, գնել

40534-63

է մեր խանութում ձեր ամուսին պարոն էմանուէլը:

ԵՒԳԻՆԷ.—Այդքան բան... դժվար է նա:

ԺՕՐԺ.—Նա ուրախ-ուրախ պատմում էր, որ բորսայում այսօր մի յաջող կօմերիսասիօն է արել և վաստակել մօտ 2500 ռուբլի:

ՎԻԿՏՕՐ.—Ահա, ստնւմ էի ձեզ, որ նա ֆինանսիստ է և մեծ վաճառականական սաղանդ:

ԵՒԳԻՆԷ.—Անսպասելի, չեղած բան: Բայց այդ ի՞նչ պատրաստութիւն է:

ԺՕՐԺ.—Նա հրամայեց յայտնել ձեզ, որ կըրեկոյեան ընթրիքին մեծ հիւրեր էք ունենալու: Այստեղ կան սարդին շարտա ձկնիկներ, հասա ուրարակ կըշիկներ, բրի րօկֆօր պանիրներ, թարմ ձուշպ, իշխան, թոչուններ: Մօտ 40 ռուբլի:

ՎԻԿՏՕՐ.—Մի խօսքով:

ԵՒԳԻՆԷ.—Բայց այդ ի՞նչ հիւրեր պէտք է լինեն:

ԺՕՐԺ.—Պարսկաստանի նախկին մարշալ Օմ-բուլ-ուլ-մուլ-թուլ-թուլ-ն-թուլ-ուլ-ուլ-մուլ-ասլթանէն:

ԵՒԳԻՆԷ.—Այդ ի՞նչ կրկար տխրոս է:

ՎԻԿՏՕՐ.—Կարծեմ այնտեղ ծառայած ամեն մի շարաթի հոտմար աւերացնում են մի-մի վանկ ուշիք, մուշիք, թուշիք, քնքուշիք:

ԵՒԳԻՆԷ.—Մենտիկ պիտի լինի:

ԺՕՐԺ.—Ոչ, ամբողջ շքամբով. ահա ևս ասեմ, գուք համբեցէք. խանջապեանմետար (նը-

րանք համրում են մատերի վրա), լէ մետր դ'արեմփանա, Փօնլիւլէինմետր, լէ միւշիւր դ'արա, լէ չուալ դ' խինա, լէ բար դ'չուստ, լէ գրան փափուչ դ' փէշքէշ, լէ պտիտ փշէթշխմախշ, լէ քարար դ' լա շիւր խուրշիդ, լէ սարբազ դ' դովրիշ բարա:

ԵԻԳԻՆԷ.—Այսքան հոգի... պարոն Վիկտոր, ահագին գլխացաւանք:

ԺՕԲԺ.—Պատիւ ունեմ յայանելու, յարգելի տիկին, որ շտապէք, որովհետև իբր պետական բարձրատիճան մարդիկ՝ նրանք միշտ քաղցած են և սաստիկ խմելու գերի:

ՎԻԿՏՕՐ.—Մի վախէք, տիկին. իբօք նրանք շատ պարզ մարդիկ են լինում, որովհետև օպիում են քցում:

ԺՕԲԺ.—Պարոնը խնդրեց յայանել, որ նա մտադիր չէ երաժիշտներ հրաւիրել, սրա համար էլ խնդրեց տաք ձեր օրգանը. նա կամենում է իսկոյն փոխել և մեծապատիւ հիւրերի համար վերցնել մի ուրիշը՝ արևելիան եղանակներ նրազող:

ՎԻԿՏՕՐ.—Տեսէք ինչ հեռատեսն է և լսելօքը. երևի նրանց հետ մի մեծ գործ պիտի սնի: ԺՕԲԺ (զազանի).—Կարծեմ երկաթուղիները կօնցեսսիս...

ՎԻԿՏՕՐ.—Այ՛... ևս այդպէս էլ ենթադրում էի:

ԺՕԲԺ.—Տիկին, ձեր ամուսինը խնդրեց մեծ

հիւրի համար պատրաստել մի գեղեցիկ թանկագին ընծայ. նրանք այդ շատ են սիրում: Եւ յետոյ ասեց, որ ուրախ պահէք ձեզ նրանց մօտ, խնդում և ժպտուն երեսով և ընաւ չքաշվել, և թէ նրանք ուրախ ժամանակ թոյլ կըտան իրանց կօմպլիմաններ և այլն:

ԵԻԳԻՆԷ.—Շատ հարկաւորս էր նրանց... և այլնը... Ահա օրգանը: Օգնեցէք, պարոն Վիկտոր: ԺՕԲԺ.—Ահ, յիշեցի: (Կողմ): Պարոն Վիկտոր, համեցէք (տուեց մի ծրար), նամակ գեղեցիկօնի կէօնարդօյից... նա ձեզ սպասում է: (Վերցրեց օրգանը և գնաց միջի դռնով):

ԵԻԳԻՆԷ.—Այդ ինչ է, պարոն Վիկտոր:

ՎԻԿՏՕՐ.—Ոչինչ... (Թաքցրեց), թատրոնի տոմսակ է: Ահա մի գեղեցիկ առիթ, որ հիւրերի հետ Ֆրանսերէն խօսէք:

ԵԻԳԻՆԷ.—Ի՞նչ էք տտում, հազիւ մի երկու խօսք է մնացել մտքիս մէջ:

ՎԻԿՏՕՐ.—Ուրեմն կրխօսէք Կիւրոսի, Արտարէսի և Շապուհի լեզուով:

ԵԻԳԻՆԷ.—Ա՛խ, ինչ կատակի ժամանակ է: (Կանչեց): Աննա, եկ կողովր տար ներս: (Գնաց ձախ):

ՎԻԿՏՕՐ (բացեց ծրարը).—Աստուած իմ, գեղեցիկ երգչուհի պրիմադօննա կէօնարդօն հրաւիրում է ինձ իսկոյն. պէտք է շտապել:

ԱՆՆԱ (մտաւ ձախից).—Գուք գնում էք, պարոն:

ՎիհՏՕՐ.—Այո, Աննա... Տըկնոջը չասես. Լէօնարդօն է հրաւիրել: Բայց ես քեզ աւելի եմ սիրում, Աննա:

ԱՆՆԱ.—Ախ, ի՞նչպէս կարելի է... դուք գուրգուրում էք տիկնոջս...

ՎիհՏՕՐ.—Բայց ես այստեղ միմիայն քեզ համար եմ գալիս, իմ խնթուրիկս: (Ուզեց ձեռք առնել թշին և գնաց միջի դռնով):

ԱՆՆԱ.—Ախ, անամօթ... (Առաւ կողովը և գնաց ձախ, երգելով). «Մերում են, համբուրում, բայց չեն պսակվում»:

ՊԱՏԵՐ ԵՐԿՐՈՐԿ

Նոյն տեսարանը. սեղանի վրա ուտելիք եւ խմիչք եղէն:

Տ Ե Ս Ի Լ 1.

Ե Ի Գ Ի Ն Է և Ժ Օ Ր Ժ

Ե Ի Գ Ի Ն Է (մենակ).—Ախ, էմմանուէլ, մի՞թէ գլխիցդ մի խելօք բանը կարվիլ էր: Ի՞նչ կըսագէր ինձ շիկ հագնվելը:

Ժ Օ Ր Ժ (պարսիկ դիպլոմատի հագուստով, շքանշաններով, եկաւ միջի դռնով, հարկելով եւ գինէի առաջ և ձեռք թափ տալով մեկնեց նրան).—Ախ, փօնջուր, փօնջուր, մաթամ...

Ե Ի Գ Ի Ն Է.—Ախ բօնժուր, մուսեօ: Ես ի՞նչ անեմ, ես ոչինչ էլ չեմ իմանում ֆրանսերէն: Ու՞մ ուլ-մուլ-թուլ-սատանէ՛:

Ժ Օ Ր Ժ.—Վույ, մաթամ, վույ: Վօթր սանթէ, մաթամ: (Ձեռքը բռնեց):

Ե Ի Գ Ի Ն Է.—Ոչինչ. արէ ըիտն, մօսեօ դիպլոմատ: Ժէ վու պրի, համեցէք:

Ժ Օ Ր Ժ.—Մերսի, մաթամ: Փարլէ ֆրանսէ, մաթամ:

Ե Ի Գ Ի Ն Է.—Քիչ-միչ:

Ժ Օ Ր Ժ.—Քիչմի՞չ:

Ե Ի Գ Ի Ն Է.—Վույ. գիմնադիօնում գիտէի, այժմ մոռացել եմ, այժմ քիչ-միչ:

ԺՕՐԺ.—Սէ վրէ ք՛վու զէթ քիշմիշ, մա-
թամ. օֆ, օֆ, օֆ (սեղմեց նրան իւ կողքին), քիշմիշ:
ԵԻԳԻՆԵՆԷ.—Մերսի, մօսեօ... Ի՞նչ անամօթ-
ներն են լինում այդ զիպլոմասաները... Վօար շէ-
վալ ալա մեղօն (ուզեց ազատվել):

ԺՕՐԺ.—Մօն շէֆա՛լ, մաթամ:

ԵԻԳԻՆԵՆԷ.—Վօար կանիւլ արէ ֆուրշէտ, վօ-
արը պարապլիւ մուշվար: (Ազատվեց): Ի՞նչու էլ
չգիտեմ ինչ եմ ասում: Աչքդ դուրս գար, որ ինձ
մենակ տեղը չբցէիր:

ԺՕՐԺ.—Լէ վօթր նօմ, մաթամ:

ԵԻԳԻՆԵՆԷ.—Անունս է հարցնում, անունս
Փրանսերէն էօժէնի:

ԺՕՐԺ.—Ա, էօջէնի... մա շէր մաթամ էօ-
ջէնի. վուզէթ օն փիթիթ փարիզեան (զրկեց և համ-
բուրեց). օֆ, օֆ, օֆ, թրէ ջօլի մաթամ էօջէնի,
վուզէթ թրէ ջօլի:

ԵԻԳԻՆԵՆԷ.—Կէսքսս ջօլի-մօլի, հողիմ գլու-
խըդ. այդպէս չի կարելի. նստէք, սպասէք, սյ,
համեցէք:

ԺՕՐԺ.—Է վու ն՛ վուլէ փա համեսէք, մա-
թամ:

ԵԻԳԻՆԵՆԷ.—Ես իսկոյն. դուք շնթանեցէք շան
նման, ես իսկոյն:

ԺՕՐԺ.—Մուս ջ՛ սիւի շիան, մուս (ձեռքը
կրծքին հարցնելով) շիան:

ԵԻԳԻՆԵՆԷ.—Չէ, չէ: Երևի հասկացաւ: Շիան

նօն, շուն չես, չէ, ուլ-մուլ-ոււմ-ուլի-սասանէ:
Ժօլի, ժօլի, արէ ժօլի մօսեօ:

ԺՕՐԺ.—Ա, ջ՛ կօմպրան: (Ձեռքը կրծքին հար-
ցրեց): Մուս ջօլի՞, ջօլի՞, հա՛:

ԵԻԳԻՆԵՆԷ.—Ախ, արէ ժօլի, էնքան ժօլի, որ չեմ
կարող ասել. մի խօսքով՝ աւանակ, էշակ...

ԺՕՐԺ.—Էշակ...

ԵԻԳԻՆԵՆԷ.—Էշակ նօն, չէ, չէ: Երշիկ, սյ
համեցէք լաւ երշիկ խողի մսից, կերէք, լափե-
ցէք և լակեցէք՝ ինչքան կուզէք. ես իսկոյն...

ԺՕՐԺ.—Ո՛ւ ալէ վու, մաթամ: (Բռնեց):

ԵԻԳԻՆԵՆԷ.—Ես ուզում եմ կանչեմ մազմազէ-
լին:

ԺՕՐԺ.—Մաթմազէլ, հա՛:

ԵԻԳԻՆԵՆԷ.—Վույ:

ԺՕՐԺ.—Ջօլի մաթմազէլ:

ԵԻԳԻՆԵՆԷ.—Մեր ազախինն է, Աննան:

ԺՕՐԺ.—Աննա աղա՛... հա՛:

ԵԻԳԻՆԵՆԷ.—Ո՞րտեղի ազան է. մեր նաժիշան է:

ԺՕՐԺ.—Մաթմազէլ Աննա ջօլի՞:

ԵԻԳԻՆԵՆԷ.—Ախ, շատ ժօլի, շատ: Կանչեմ
նրան, աչքդ կօխիր, իսկ ինձ հանդիստ թող:

ԺՕՐԺ.—Հա՛, հա՛, հա՛...

ԵԻԳԻՆԵՆԷ.—Ինչո՞ւ է ծիծաղում յիմարը: Պուր-
կուս վու հիհիհի:

ԺՕՐԺ.—Քէսքսս, մաթամ:

ԵԻԳԻՆԵՆԷ.—Պուրկուս վօար բերանի ջուր
վազվազէ, մօսեօ:

ԺՕՐԺ.—Քօմանն:

ԵԻԳԻՆԷ.—Ասում եմ պիղծ կողորդիդ համար կուզե՞ս անեմ մի բաժակ բօրդօ:

ԺՕՐԺ.—Փօրդօ:

ԵԻԳԻՆԷ.—Վույ, վույ, բօրդօ: Ապարանջանս տեսաւ, աչքերը չոեց: Բօրդօ կուզե՞ս, անեմ լիկը քո սասչորս կանանցից մէկի կենացը: (Աճեց):

ԺՕՐԺ (բռնեց նրա թեր, նայեց ապարանջանին):—Օֆ, ճֆ, ճֆ...

ԵԻԳԻՆԷ.—Ի՞նչ է, հաւանեցիր. ժօլի, մօսեօ:

ԺՕՐԺ.—Ա՛խ, թրէ ջօլի, թրէ ջօլի, մաթամ:

ԵԻԳԻՆԷ.—Կարող եմ աչքդ խոթել, փէշքէշ կօմպրանն:

ԺՕՐԺ.—Վույ, մուս ջ՛ քօմփրան քէսքս փեաշքեաշ...

ԵԻԳԻՆԷ.—Ա՛ն, գնան, գլխիցս հեռացիր, կորիր: Լաւ պրծանք: Վօտը մաղամի համար է, հասկանում ես:

ԺՕՐԺ.—Քրան մերսի, մաթամ:

ԵԻԳԻՆԷ.—Քանի մաղամ ունես:

ԺՕՐԺ.—Քօմանն:

ԵԻԳԻՆԷ.—Ասում եմ քեզ նման տանտկը քանի՞ ծամը կարած ունի: Մաղամ շնտ (մատեր ցոյց տալով, հաշիւ է հարցնում):

ԺՕՐԺ.—Վույ, մաթամ, բօքու (ցոյց տուաւ տասը մտար չորս անգամ):

ԵԻԳԻՆԷ.—Ա՛յ գեախնը մանես, տանձի սու-

կուլ, քառասուն կնիկը քս սափրած գլխին Բ՞նչ կըսողէր: (Ձախ դնով կանչեց). Ա՛ննա:

Տ Ե Ս Ի Լ 2.

ԵԻԳԻՆԷ, ԺՕՐԺ և ԱՆՆԱ.

ԱՆՆԱ. (եկաւ ձախ դնով):

ԺՕՐԺ.—Ա՛, մաթմաղէլ Աննա-աղա: (Ելաւ համբուրեց):

ԱՆՆԱ.—Ա՛յդ ինչ լըբութիւն էր:

ԵԻԳԻՆԷ.—Նա քեզ սրտեղից է ճանաչում:

ԱՆՆԱ.—Աստուած ոչ գիտէ նրա գլուխը:

(Բարկացաւ ժօրժի վրա և խրոխտաւ): Ինչպէ՞ս ես համարձակվում, իշի գլուխ:

ԵԻԳԻՆԷ.—Խեղքդ գլխի՞ց է, Աննա, գու գիտե՞ս նա ով է:

ԱՆՆԱ.—Շատ հարկաւորս է, թէ ով է: Է՛շ աւանակ, ի՞նչ իրաւունքով ես հարբած ոէխովդ ինձ չաժչա՜մի անում:

ԺՕՐԺ.—Սա քէսքսա, մաթամ. քէսքսա, հո՛ն: (Հրամայեց): Բղի բարամ, բղի մանչիս:

ԵԻԳԻՆԷ.—Ինչպէ՞ս բարկացրիր նրան: Աննա, խեղքի եկ: Ա՛խ, պարզօն, մօսեօ, նա մի փոքր խեղքի է, խնդրեմ պարզօն լինես: Աննա, մի գփվիլ:

ԱՆՆԱ.—Իսկի էլ չեմ վախում նրանից:

ԺՕՐԺ.—Բղի բարամ, բղի մանչիս:

ԵԻԳԻՆԷ.—Աննա, նա ժեներալ է, հիւպատոս, մարշալ մինչև անգամ, բացի Փրանսերէ-

նկց, ուրիշ ոչ մի լեզու չգիտէ, քաղաքավարի եղբր հեալը:

ԱՆՆԱ.—Թող կորչի, կարօտ չէի մնացել նրա երևալի ապուխտ դարձած կաշիին:

ԵԻԳԻՆԷ.—Դու ինձ կըխայտատակես, Աննա: Ախ, մօսեօ, պարզօն, աղաչում եմ:

ԺՕՐԺ.—Ա վօթը սանթէ, մաթամ է մաթամաղի:

ԵԻԳԻՆԷ.—Տեսնում ես նրա քաղաքավարութիւնը. «մերսի» ասն: Մերսի, մօսեօ:

ԱՆՆԱ.—Նա սէմ շունն է, որ դեռ մերսի էլ ասում:

ԵԻԳԻՆԷ.—Ես քեզ հրամայում եմ ասն նըրան մերսի, յիմնը:

ԱՆՆԱ.—Մերսի, յիմնը:

ԵԻԳԻՆԷ.—Դու գովել ես, Աննա...

ԺՕՐԺ.—Փողըբուա:

ԵԻԳԻՆԷ.—Լաւ որ ախմարը ոչինչ չհասկացաւ: Դէ շնու, գնա մերոնցից մէկին գտիր, աւա մեզ մօտ է սաար-քարար-օմ-ուլ-մուլ-թուլ-ուլ-թուլ-սատանը:

ԱՆՆԱ.—Ես այդ երկար բանը ինչպէս ասեմ:

ԵԻԳԻՆԷ.—Ես նրա մօտ եմ երկարացնում, դու գնա կարճ կապիր:

ԱՆՆԱ.—Ադեօ, օմ-մօմ-շան-թան-սատանա:

ԺՕՐԺ.—Վու զէթ ժֆ, ժֆ, ժֆ:

ԱՆՆԱ.—Հողեմ գլուխդ, մերսի: (Գնաց միջի դռնով):

ՏԵՍԻԼ 3.

ԵԻԳԻՆԷ և ԺՕՐԺ

ԺՕՐԺ.—Մաթմաղէլ, ջօլի մաթմաղէլ:

ԵԻԳԻՆԷ.—Հարբած գլուխդ վկայ. վոյ: Ինչպէս ախորժակով էլ լափում է:

ԺՕՐԺ.—Ջօլի մաթամ, (խմեց և իր կիտարը մեկնեց) ջէ վու փոխ:

ԵԻԳԻՆԷ.—Ինչպէս չէ, ես ուրիշի կիտարը չեմ խմիլ: (Ածեց իր համար նորը):

ԺՕՐԺ.—Ա, սքանթալ:

ԵԻԳԻՆԷ.—Ինչ սկանդալ է, Տէր Աստուած. դու քո բաժակով խմիր, ես իմ:

ԺՕՐԺ.—Ա, սքանթալ: Մերսի, մաթամ, զըրան մերսի, զըրան, զըրան, թրէ զըրան:

ԵԻԳԻՆԷ.—Սպասեցէք, այ մարդ. Աստուայ սիրուն, մի նեղանաք:

ԺՕՐԺ. Վու փանս քի, մուա ջ' սիւի փօն քուրանջ, մալանդ, դ' Շարանթօն, հան: (Իր գլուխը ցոյց տարով): Սա մալանդ, հան: (Բերանը փրփրած): Հան, թի մուա ջ' վու փոխ, հան, մալանդ:

ԵԻԳԻՆԷ.—Տէր Աստուած, ինչ պատահեց սրան: Աղաչում եմ, վու նօն մալադ, վու մարմալադ:

ԺՕՐԺ.—Մարմալանդ... ս, քօմիլման: (Գոտարով): Նան, նան, նան: Սա փուր մուա թրէ շէր, թրէ շէր: (Արտաբացած վրան գնաց սպանալով): Փօն քուրանջ, փօն քուրանջ: (Բռնեց նրան):

ԵՒԳԻՆԷ.—Այ մարդ, ես չեմ ստում բօն կու-
լած ես, ո՛չ, հարբած չեմ... Խնդրեմ, սիրուն մօ-
սեօ, գլուխը փայլո՛ւն, ցոլո՛ւն մօսեօ. հաշտվենք,
թէ չէ էմմանուէլի ձեռքից չեմ պրծնիր: Վու շէ-
մին դէֆէ՛ր, կօնցեսիօ՞ն... Երկաթուղի...:

ԺՕՐԺ.—Նան, նան: Մուս ջ' սիւի անթրան
սիջան, մուս ջ' սիւի լանֆան թոռոիբլ: (Քիչ մնաց
խփէր, չոնց ոտքերը, գտակը ծոնց մի կողմ, ինքն իրան
հրամայելով): Բղի բարամ, բղի մասանջիս: (Ջայրա-
ցած գնաց միջի դռնով նոյն գուգոռոցով):

ԵՒԳԻՆԷ.—Ա՛, ա՛... սիրտս գնաց... Ա՛յ քո
քաղաքավարութիւնը գեախնը մտնի... Խոռով կե-
նայ կերած-խմածդ: Ես հիմա էմմանուէլին ի՛նչ
պատասխան տամ: Ո՛ւ, ո՛ւ (լալով գլուխը դրեց սե-
զանին):

Տ Ե Ս Ի Լ 4.

ԵՒԳԻՆԷ և ՎԻԿՏՕՐ

ՎԻԿՏՕՐ (Եկաւ միջի դռնով, փողկապը բանտ, Երե-
ւում է Լէօնարդոյի համար պատրաստված):—Մե՛ղձ Ան-
նա... Շատ գործելուց յոգնել է քնել: Գիտի՞ս ար-
դեօք, Աննա, որ պրիմադօննա Լէօնարդօն մտքովն էլ
չի անցրել ինձ հրաւիրելու: Ո՞վ է գլխիս խաղ խա-
ղացել, չեմ կարող հասկանալ: Նա նոյն խսկ նա-
յել չկամեցաւ վրաս: Աղախնի բերանով յայտնեց,
որ մօտը ուրիշ մարդ կայ... և ես արժանացայ՝
փոխանակ տեսութեան՝ մի մեծ քթի: Ա՛, Աննա...
Ինչպէս էլ լաւ քնել է խեղճը: (Մօտեցաւ, որ հատ-
բուրի):

ԵՒԳԻՆԷ (Եկաւ ոտքի բարձր ծիծաղով, քիթ արաւ
նրան և փախաւ ձախ):

ՎԻԿՏՕՐ.—Ի՛նչ արի ես... Ա՛յ քեզ յիմար
դրութիւն... այժմ ի՛նչ աչքով նայեմ տիկին Եւ-
գինէի աչքերին: Ե՛հ, աւելի լաւ է մէկ-մէկ խմեմ,
քիչ Երեսս պնդացնեմ... Ետեանեմ ինչով պէտք է
արդարանամ: (Սկսեց ուտել և խմել):

Տ Ե Ս Ի Լ 5.

ՎԻԿՏՕՐ, ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ և ԵՒԳԻՆԷ

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ (Եկաւ միջի դռնով):—Ա՛, Վիկ-
տօր, դու այստե՞ղ ես:

ՎԻԿՏՕՐ.—Շնորհաւորում եմ, բարեկամ, շը-
նորհաւորում:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Ի՞նչս:

ՎԻԿՏՕՐ.—Տրապէզ, բառուտ, սէնէշալ, նա-
խարար, հիւպատոս, դեսպան, կցորդ, սատրապ,
սասր-ուլ-մօլթանի:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Գժվե՛լ ես:

ՎԻԿՏՕՐ.—Դէ լաւ, մի վախիլ: Չեմ գալ, չեմ
խանդարիլ: Ես սրտեղ, քո այդ դիպլօմատիական
աշխարհը որտեղ:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Վիկտօր...

ՎԻԿՏՕՐ.—Լաւ, լաւ. ես այստեղ էի, բոլո-
րը լսեցի:

ԵՒԳԻՆԷ (Եկաւ ձախից):—Ա՛, դու եկա՛ր, էմ-
մանուէլ: Սիրելիս, ինչո՞ւ ինձ անյարմար դրու-
թեան մէջ դրիր: Հաւատացիր, Աստուած վկայ,

ԿՅՏԿ-69

ես մեղաւոր չեմ... նա այնպէս անսպասելի կերպով հարբեց, թէ հէնց հարբած եկաւ այստեղ...

ՎԻԿՏՕՐ.—Մի թէ արդէն նա եկել է: Շքախումբը հեան էր:

ԵՒԳԻՆԷ.—Ախ, այնքան անքաղաքավարի վարվեց հետս. նա ինձ գրկեց... համբուրեց...

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Համբուրեց... ո՞վ է համարձակվել...

ԵՒԳԻՆԷ.—Յետոյ բղաւեց նան, նան... բզի բարամ, բզի... մաշխ... բերանը փրփրած դուրս եկաւ գնաց: Հաւատացնում եմ, ինչքան աղաչեցի, պաղատեցի՝ չեղաւ, չմնաց:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Բայց ո՞վ, ո՞վ...

ՎԻԿՏՕՐ.—Երկաթուղի, կօնցեսիա... ուլ, մուլկ...

ԵՒԳԻՆԷ.—Ես Աննային ուղարկեցի ետևներիցդ, նա էլ նոյեան ազուաւի նման գնաց կորաւ և չկայ: Պարոն Վիկտորն էլ գնացել էր Լէօնար-գոյի մօտ:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Սա՛, Լէօնարդօ...

ՎԻԿՏՕՐ.—Այսինքն, ի հարկէ, խոշոր թիւրիմացութիւն, հըմ... Մի խօսքով:

ԵՒԳԻՆԷ.—Իսկ ես մենակ անձանօթ դիպլոմատի հետ ի՞նչ անէի...

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Աստծոյ սիրոյն, պատմեցէք սկզբից, ես ոչինչ չեմ հասկանում:

ՎԻԿՏՕՐ.—Հըմ, չի հասկանում... յաջող կօմբինասիօն, 2500 ըուբլի վաստակ...

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Տօ, չէ՞ք տեսնում, որ քիչ է ֆնում տրաքվեմ միջիցս: (Ցոյց առեց սեղանը): Ա՞յդ ինչ է:

ԵՒԳԻՆԷ.—Դ՞ո՞ւ չեա ուղարկել այդ ուտելի-ղէնը:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Ոչ:

ԵՒԳԻՆԷ.—Նպարավաճառի գործակատարի հետ մեր օրգանը դ՞ու չեա պահանջել:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Մեղայ Աստծոյ. ես բիրժից եմ գալիս և սաստիկ խմել եմ ուզում:

ՎԻԿՏՕՐ.—Ասացի ձեզ, տիկին, մի տաք...

ԵՒԳԻՆԷ.—Նա սուտ է ասում, էմմանուէլ... նա ինձ չի էլ զգուշացրել:

ՎԻԿՏՕՐ.—Ի՞նչպէ՞ս. չասացի՞, որ նա էքսպրօպրիատօր է:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Լաւ, լաւ... օրգանն են տարել:

ԵՒԳԻՆԷ.—Հասիր, էմմանուէլ, ապարանջանս էլ լէ-բար դ՛ չուստն է տարել:

ՎԻԿՏՕՐ.—Տեսնում է՞ք: Ես այստեղ լինէի...

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Լո՞իր. ճանաչում եմ քեզ էլ: Հազար անգամ ասացի զգոյշ եղէք, առանց ինձ-նից մի նշանի ոչ ոքի ոչինչ մի տաք... Ահա, դեռ անունդ էլ Լըկօկ ես դրել, Շէրլօկ-Հօյլմս... Պէտք է շտապել ոստիկանատուն: (Գնաց միջի դռնով):

ԵՒԳԻՆԷ.—Դեռ պարծենում էլ էք... սո՛ւտ խօսող:

ՎԻԿՏՕՐ.—Տէր Աստուած, ես ի՞նչ անէի:

ԵՒԳԻՆՆԷ.—Ինչո՞ւ չէիք զգուշացնում ինձ, ինչո՞ւ փախար Լէօնարդօյի մօտ:

ՎԻԿՏՕՐ.—Հը՛մ, դեռ ինձ էք մեղադրում. ինքներդ թոյլ էք տալիս դիպլօմատներին, որ ձեզ պաշպչոտեն, հը՛մ...

Տ Ե Ս Ի Լ 6.

ՎԻԿՏՕՐ, ԵՒԳԻՆՆԷ և ԺՕՐԺ

ԺՕՐԺ (շապօ-կլաի, կողք-միրուք, էլեզանտ, եկաւ մէջտեղից).—Տիրուհի Եւգինէ, եթէ չեմ սխալվում: ԵՒԳԻՆՆԷ.—Այո:

ԺՕՐԺ.—Եւ պարոն Վիկտօր, Պետերբուրգի համալսարանի լեզուաբանական ֆակուլտէտի նախկին անյաջող ուսանող. խնդրեմ լինել մեծահոգի և չնեղանալ:

ՎԻԿՏՕՐ.—Բայց դուք իմ կենսագրութիւնը որտեղից գիտէք:

ԺՕՐԺ.—Հը՛մ, իմ անշնորհակալ պաշտօնը ինձ հարկադրում է իրագեկ լինել ամեն բանի: Սակայն ես կամենում եմ աւելի օգտաւէտ լինել. հասկանո՞ւմ էք... երիտասարդ և թարմ ոյժեր, նոր և համարձակ մտքեր: Ուրիշ կերպ ասած՝ ես մի գայլազգեստ գառն եմ: Իմ պարտքն է ճանաչել ամբողջ քաղաքի նախ ամենակրթված, ամենախնտելի գեներ և ապա ամենայանցաւոր մարդկանց: Շնորհիւ Աննաների և Բօննաների մենք գիտենք ամեն բան:

ԵՒԳԻՆՆԷ.—Ուրեմն դուք կարող էք խմանալ թէ ով է տարել մեր օրգանը:

ԺՕՐԺ.—Անշուշտ:

ԵՒԳԻՆՆԷ.—Եւ ով է իմ անպարանջանա վերցնողը:

ԺՕՐԺ.—Ահաւասիկ ձեր անպարանջանը:

ԵՒԳԻՆՆԷ.—Բայց դուք այդ սրտեղից գիտէք:

ԺՕՐԺ.—Ճանճերը բզզացին ականջիս: Կամենում էք նկարագրեմ գործակատարին, նա խօսեց ձեզ հետ այս ձայնով. «տիկին, այս իրերը զնեց ձեր ամուսինը. նա բիրժում վաստակել է 2500 ըուբլի»: Նկարագրեմ սաար-ուլ-մուլկ-թուլ-կի՞ն. «ճանն նան, բղի բարամ, բղի մաշխ»:

ԵՒԳԻՆՆԷ.—Այո, նրանք իսկ որ այդպէս էին խօսում:

ԺՕՐԺ.—Նրանք երկուսն էլ ձերբակալված են: Պարոն Լըկօկ դ՛ Վիկտօր, մի բոպէ համեցէք (յոյց տուաւ ձախ դուռը) տիկին Լէօնարդօյի մօտ:

ՎԻԿՏՕՐ.—Հը՛մ, մի խօսքով... սատանայ... (Գնաց ձախ):

Տ Ե Ս Ի Լ 7.

ԵՒԳԻՆՆԷ և ԺՕՐԺ

ԵՒԳԻՆՆԷ.—Դուք ինձ վախեցնում էք, պարոն:

ԺՕՐԺ.—Տիկին Եւգինէ, մի վախենաք, լսեցէք: Հինգ տարի առաջ Սօրբօնի համալսարանում դուք ունէիք մի ուսանող եղբայր ժօրժ անունով: Երկու տարի առաջ նա յայտնվեց Ռու-

սաստանում և իբր յեղափոխական ձերբակալվեց Պետերբուրգում փետրվարի 12-ին 1906 թւի, և 2 ամիս 13 օր Պետրօպաւովսկում բանտ քաշելուց յետոյ արձակվեց և այժմ նա այստեղ է գլտընվում: Սակայն այս առաւօտ ժամը 10-ին նա տնից դուրս է եկել և նորից ձերբակալվել:

ԵՒԳԻՆԷ.— Իմ սիրելի եղբայր ժօրժը նորից բռնված:

ԺՕՐԺ.— Թող չխոտվի ձեր սիրտը. աւելորդ է երկարաբանութիւնը. ձեզ ծանօթ է նրա ձեռագիրը:

ԵՒԳԻՆԷ.— Այո, ի՞նչ է... նա ինձ նամակ է գրել... ցոյց տուէք. դէ շնուտ:

ԺՕՐԺ.— Կարդացէք խնդրեմ: (Տուեց նրան նամակ):

ԵՒԳԻՆԷ.— «Սիրելի քոյր, նամակարեւ պարօնը իմ անկեղծ բարեկամն է. հաւատա նրան ամեն բան. իմ փրկութեան համար անհրաժեշտ է դրամ. թէ մօտդ չկայ, տուր՝ ինչ ունես: Քո ժօրժ»: Իմ ժօրժ... Բայց ի՞նչ կասէ իմ ամուսինը:

ԺՕՐԺ.— Պարոն էմմանուէլը ազնիւ մարդ է: Ահն: (Տուեց նրա ժամացոյցը):

ԵՒԳԻՆԷ.— Իմ մեծահոգի էմմանուէլ... դու ուղարկել ևս իբր նշան քո ժամացոյցը: Ահն, շնուտ, այստեղ է ամեն ինչ, առէք: (Տուա սեղանի արկղից մի կապոց): Նա ընդդէմ ոչինչ չունի. սրտեղ է նա:

ԺՕՐԺ.— Շուտով նա կը ստանայ օրգանը և կը գայ: Միամիտ եղէք, տիկին, որ սրանցից ոչ մի բան չի կորչիլ: Երգվում եմ ժօրժի անունով, որը շուտով կազատվի և այստեղ կը լինի: Մնաք բարեաւ: (Գնաց միջի դռնով):

ԵՒԳԻՆԷ.— Գնաք բարեաւ, ազնիւ պարոն: Պարոն Վիկտօր:

Տ Ե Ս Ի Լ Յ.

ԵՒԳԻՆԷ ԵՒ ՎԻԿՏՕՐ

ՎԻԿՏՕՐ (եկաւ ձախեց):— Ի՞նչ կայ:

ԵՒԳԻՆԷ.— Պարոն Վիկտօր, ժօրժը բռնված է. նա եկել էր նրան ազատելու. դուք գիտէ՞ք նա ով է... Ախ, ևս ձեզ չեմ ասիլ, ոչ... Մի խօսքով դուք պէտք է հասկանաք... Տէր Աստուած, մի՞թէ չէք հասկանում...:

ՎԻԿՏՕՐ.— Մի խօսքով նոր խաղ:

ԵՒԳԻՆԷ.— Ի՞նչպէս թէ...

ՎԻԿՏՕՐ.— Այո, ինչն ալ պէտք է բռնվէր պարոն ժօրժը. նա, բացի թղթախաղից և բեմերի ետեւում թրև գալուց, ուրիշ ի՞նչ բանի մէջ է եղել... ահն ևս, այդ ուրիշ բան է... ևս թէն ոչինչ չեմ գործում, բայց մտածում եմ... այո, մի խօսքով, ևս բոլորովին ուրիշ բան եմ. ևս ազատամտածող եմ...:

ԵՒԳԻՆԷ.— Ինչէր էք ասում... ևս տուր նրան իմ բոլոր ոսկիները:

ՎԻԿՏՕՐ.— Բայց նա կարող էր նոյնպէս

լինել մի էքս-պրո-պրի... երբէք այդ բառը չեմ սովորելու... մի խօսքով...

ԵՒԳԻՆԷ.—Ի՞նչ էք ասում. իսկ էմմա-նուէլի ժամացոյցը, իսկ ժօրժի այս նամակը:

ՎԻԿՏՕՐ (նայեց).—Ա՛, այդ ուրիշ բան է: Ես հէնց նայեցի նրա դէմքին թէ չէ, իսկոյն ասացի, միայն թէ ի հարկէ մտքիս մէջ, որ նա ազնիւ մարդ է... մանաւանդ նրա աչքերը... և քիթը... Գուք գիտէք, տիկին, որ հարեմն քիթն էլ ազնուութիւն է ներշնչում... մի խօսքով:

Տ Ե Ս Ի Լ Գ.

ԵՒԳԻՆԷ, ՎԻԿՏՕՐ և ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ (միջև դռնից գալով).— Գնաց, կորաւ մեր գեղեցիկ օրգաննը:

ԵՒԳԻՆԷ.—Ինչպէս թէ...

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Այնպէս, ինչպէս պէտք է լինէր: Խառնիճաղանճի մէջ ժամացոյցս էլ թրոցըին...

ԵՒԳԻՆԷ.—Ժամացոյցդ այստեղ է:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Սա ինչպէս է ընկել այստեղ:

ԵՒԳԻՆԷ.—Քո մեզ մօտ ուղարկած պարոնն է բերել:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Բայց ես ձեզ մօտ ոչ ոքի չեմ ուղարկել:

ԵՒԳԻՆԷ.—Ինչ ես ասում, էմմանուէլ:

(Լալով): Ապա դու ինչո՞ւ ինձ ասացիր՝ տուր ամեն ինչ, երբ ինձնից մի նշան կը բերեն:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Եւ դու տուել ես... ի՞նչ...

ՎԻԿՏՕՐ.—Էլ ի՞նչ պէտք է լինէր... ամեն ինչ... մի խօսքով:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Ինչպէս թէ ամեն ինչ...

ՎԻԿՏՕՐ.—Այո, բոլոր ոսկիները...

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Ա՛, ան, ան...

ԵՒԳԻՆԷ.—Ա՛... իմ օժիտի քարերը, իմ ոսկիները, իմ մանեակը, իմ օղիւրը...

ՎԻԿՏՕՐ.—Բոլորի պատճառը քո այդ հօր-լօժի:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Ի՞նչ:

ՎԻԿՏՕՐ.— Ի հարկէ. չէ՞ որ Փրանսերէն ժամացոյցին հօրլօժ կասեն:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Ա՛խ, Վիկտօր... մեզ խնայրել են... մեզ ծաղրել, մենք կորած ենք: Օգնիր մեզ... ի՞նչ անենք:

ՎԻԿՏՕՐ.—Տէր Աստուած, ես ի՞նչ անեմ. ինքներդ պարծենում էք, թէ ոչ մի էքս... պր... պր... ձեզ չի կարող խաբել...

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Իսկ այստեղ մի օրվայ մէջ ամեն բան եկաւ մեր գլխին:

ՎԻԿՏՕՐ.—Սպասեցէք, էվրիկա:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Ի՞նչ է:

ՎԻԿՏՕՐ.—Արդեօք այստեղ մի ուր և է կախարդական, միատիկական, հիպնոզական ներշնչումն չկայ: Գիտէք, այդ գիտութիւնները դիւթա-

կան քայլերով են ընթանում: Արդեօք չուզար-
կե՞նք մի բժշկի ետևից: Գուցէ մեզ միայն թը-
ւում է, գուցէ իրօք մենք ոչինչ էլ չենք կորց-
րել: Լաւ նայեցէք արկղները:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Վիկտոր, ի՞նչ է պատահել
քեզ... չլինի՞ թէ դու էլ սկսում ես խելագար-
վել...

Տ Ե Ս Ի Լ 10.

ՎԻԿՏՈՐ, ԵԻԳԻՆԷ, ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ և ԺՕՐԺ

ԺՕՐԺ (միջի դրան մէջ կառապանի շորով):—Տի-
կին, տիկին, տիկին:

ԵԻԳԻՆԷ (վազեց դէպի նա):—Ի՞նչ կայ:

ԺՕՐԺ.—Շո՛ւտ, շո՛ւտ, շո՛ւտ: (Փսփսաց նրա
ականջին):

ԵԻԳԻՆԷ.—Ա՛խ, իսկոյն, իսկոյն, այս ըն-
պէիս: (Գլխարկը դրեց և միջի դռնով վազեց): Դէ, շո՛ւտ:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Է՛յ, կսոռապան, սպասիր:
Այդ ո՛ւր էք վազում:

ԺՕՐԺ.—Միամիտ եղէք, չեղած բան: Իս-
կոյն կիմանաք: Ի սէր Աստծոյ, մի վախէք, թող
չխռովի ձեր սիրտը: Ա՛, պարոն Վիկտոր, դուք
ինձ միշտ մի քանի դրօշ աւելի էք վճարում,
երբ ես ձեզ տանում եմ Լէօնարդոյի մօտ, կամ
երբ խոհանոցում Աննայի հետ մենակ էք լինում:
(Տուեց մի նամակ էմմանուէլին և փախաւ միջի դռնով):

Տ Ե Ս Ի Լ 11.

ՎԻԿՏՈՐ ԵՒ ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.— Լաւ վկայութիւններ չեմ
լսում քո մասին, բարեկամ:

ՎԻԿՏՈՐ.—Ամենալիտի սուտ... Նը՛մ, ան-
պիտան մի խօսքով... Այդ ի՞նչ նամակ է:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Տեսնենք: (Կարգաց). «Ա՛խ,
պարոն, պարոն, պարոն, չամիչ, ծիրան և սապոն:
Երկու տղայ, տասը նաւ, վեց կաշաղակ, հնդու-
հաւ: Մէկ յետ գնա, մէկ առաջ, մէկ ախ քաշի,
մէկ հառաչ: Գլխատակիդ բարձ դրի, զիզի հար-
սիդ փախցրի»: Վիկտոր, Վիկտոր, նրան գողա-
ցան, տարան... այո, կնոջս էլ գողացան, տա-
րան: Ա՛հ, ես նրան այնպէս էի սիրում... Բա-
րեկամ, օգնիր ինձ... ես կորած եմ:

ՎԻԿՏՈՐ.—Ես ի՞նչ կարող եմ անել...

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Դու ոչինչ չե՛ս կարող անել:
Ապա դու ի՞նչ կարող ես անել. թրե գալ Աննայի
և Լէօնարդոյի ետևից, այո՞... ասան, ասան, խոս-
տովանիր էլի:

ՎԻԿՏՈՐ.—Դուք կարծում էք այդ բոլորը
ձեր կի՞նք չի արել:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Ինչպէ՞ս... դու կարծում ես
իմ անարատ, անբիծ ամուսինը...

ՎԻԿՏՈՐ.—Հը՛մ անարատ... անբիծ...

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.— Ինչպէ՞ս. ես այս բոլորիս ամբողջ ոստիկանութիւնը ոտքի կը կանգնեցնեմ, բոլոր նաւահանգիստները, բոլոր կայարանները մարդիկ կուղարկեմ. ես նրան բռնել կը տամ և կրակ կը տամ կը սպանեմ իմ ձեռքով... (Գնաց միջի դռնով):

ՊԱՏԿԵՐ ԵՐՐՈՐԳ

Նոյն սենեակը

Տ Ե Ս Ի Լ 1.

ՎիկՏՕՐ մենակ, յետոյ ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ

ՎիկՏՕՐ.— Գնացին և ինձ մենակ թողին: Է՛հ, տէրը իրանց հետ: Ես քաղցած և ծարաւ հօշեմ կարող մնալ: Այստեղ ամեն ինչ կայ: Չէ, Աստուած վկայ, ազնիւ գողեր են: Մէկը ուտելիք բերաւ՝ օրգանը տարաւ, միւսը ժամացոյց բերաւ՝ ոսկիները տարաւ: Միւսն էլ նամակ բերաւ՝ կնոջը տարաւ: Իսկ մենք ոչ կը տանենք, ոչ կը բերենք, այլ մի լաւ կուտենք: Է՛հ, խմենք ազնիւ գողերի և էքսպր...պրների կենացը: Այժմ կարդանք յայտարարութիւններ, որ ախորժակներս բացվի: (Կարգաց). «Բույրօհ տեսակի... հարմնացու եմ փնտոում»: Հըմ, երևելի ճաշակ: «Ծախվում է... փաստաբանի մօտ... 59 տարեկան... կովի կաթ»: «Էժան գնով... ֆրանսերէն վարժուհի... սապոնի գործարանում»: «Նորածնի համար... հարկաւոր է 12 վագօն Սիրիի իւղ»: «Քաղաքի ծայրում... պրակատով գերմաներէնի վարժուհի»: «Շտապեցէք... խալէրի բարակներում... խոզի ճարպ... աստենիզացիայի տակառներով... Օղօյլ, Ալմէզա ունեմ»: «Ներկայացումը

չկայացաւ... հոտարակութեան հիւանդութեան պատճառով»:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ (եկաւ միջի դռնով):—Ա՛, Վիկտոր: Ներիր, բարեկամ, քեզ էլ նեղութիւն պատճառեցինք:

Վիկտոր.—Ոչինչ: Ինձ համար լաւ է անցնում: Պատմիր, ի՞նչ եղաւ:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Ոչինչ. ամեն ինչ կորած, ոսկիներս, հարստութիւնս, կիսս:

Վիկտոր.—Ա՛խ, կի՛նդ, կի՛նդ. հըմ, ես երբէք չէի սպասիլ...

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Այո, այնպէս չէ՞, Վիկտոր:

Վիկտոր.—Հը՛մ... դուք կարծում էք նրան առևանգել են և ոչ թէ նա ինքն է փախել իր յօժար կամքով: Գրազ կը դամ, որ նա դաւաճանել է ձեզ, այո՛:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Մի՛թէ դու կասկածում ես:

Վիկտոր.—Այո՛, ես նկատել եմ. նա լիքստոված, անամօթ, անզգամ արարածի մէկն էր և... մի խօսքով:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Վկայ է Աստուած, ոչինչ չեմ նկատել: Նա միշտ համեստութեան օրինակ էր թւում:

Վիկտոր.—Այո, թւում... հը՛մ, միմիայն թւում. նա երեւի արտիստուէրի էր. այո՛, պատիւս վկայ: Նա ամեն ինչ անում էր ճարպիկօրէն և վարպետօրէն: Ե՛ս, ե՛ս, դա իստ ըէեղիւ, ես վօլ:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Գուցէ:

Վիկտոր.—Գուցէ-մուցէ չկայ: Նա ուղղակի անպիտան արարածի մէկն էր: Գանիցս նա ինձ ցոյց է տուել իր լեզուն. այ այնպէս: Օ՛, ես, Օ՛, ես, ջենտլմէն: Հասա դու ի՛նչ էիր կարծում: Ը՛մմ: Ան-պի-տան:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Երևի...

Վիկտոր.—Էլ ի՛նչ երևի: Նեղութեան ժամանակ քցեց ձեզ և փախաւ, էլ ի՛նչ երևի: Հը՛մ, սրանից էլ պարզ անառակութիւն: Թի՛ւ նրա կերած կաթին: Կախել, այո՛, կախել և չորացնել... ասիական եղանակով կախել: Խմենք անաղնիւնների կենացը:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Դու շատ խիստ ես, Վիկտոր:

Վիկտոր.—Իսկ դուք ցնցոտի էք. այո՛, ցընցոտի: Նրա ինչի՞ վրան էք սիրահարվել: Քիթը ոչ սուր, ոչ տափկէկ. մազը ոչ սև և ոչ շէկ. հասակը ոչ բարձր, ոչ կարճ. ձայնը ոչ հաց, ոչ բաղարձ. մի խօսքով՝ կին, ոչ անգին, Եւի աղջիկ, բու, չղջիկ: Ա՛ն, եղբայր, ինձ նման պատուաւոր հիւրին թողեց տանը և ինչ որ մի կեղտոտ կառապանի շլինքին փաթաթվեց փախաւ: Եւ փախաւ Աստուած գիտէ թէ ուր, երևի Բաղէն, Վիսբաղէն, կամ Կարլսբաղէն, կամ Բաղէն-Բաղէն, սատանան գիտէ քանի տեսակ Բաղէններ կան աշխարհում և դեռ քանիսն էլ պէտք է նոր գտնվեն: Խմէ՛ք, եղբայր, ի՛նչ հոգս էք անում: Նա չլինի, մի ուրիշը լինի: Ուզում էք երեկոյեան պատու-

հանում ձրագ դնեմ նշան, 15-ը գայ, 45-ը, գուցէ
և 105-ը: Նա իրան համար դտաւ կառապան,
դուք էլ գտէք մի փաստարան: Մի խօսքով:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Այո, քեզ համար ի՞նչ կայ որ:
ՎԻԿՏՕՐ.—Ի՞նչ պէտք է լինի:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Դուցէ զղջայ, յետ դառնայ:

ՎԻԿՏՕՐ.—Ա՛հ, թող համարձակվի. այն ըո-
պէին կառնեմ լուացարանի տակից կեղտոտ ջու-
րը և կը թափեմ գլխին և անունն էլ կը դնեմ
լկատած շուն: Դուր չի՞ գալիս ձեզ. շատ լաւ,
թող դուր չգայ: Երեի դուք կամենում էք ամեն-
քը ձեզ վրա մատով ցոյց տան և ասեն՝ վուալա
լա մօսեօ ք՛ա պերդիւ սա ֆամ... Դէ, կերէք:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Մի՞թէ կարծում ես կողոր-
դովս բան կըզնայ:

ՎԻԿՏՕՐ.—Լաւ ծամէք, ինչո՞ւ չի գնալ: Այ, տեսէք, ես ինչպէս եմ ծամում: Աւելի լաւ է խմէք: Խմելը ծամել չի պահանջում. այ, տեսէք: Պէտք է հայրենի արդիւնարեբութիւնը քաջալի-
րել: Որ երկրում լաւ ուտում են և խմում, այն-
տեղ ծաղկում է առևտուրը, և լաւ էլ գործում են
այնտեղ, ի հարկէ գործում են ոչ թէ ես կամ
դուք, ոչ, այլ ուրիշները, բանւորները... պրօլե-
տարիատը: Պրօլետարիատ... էքս-պրօ-պրօ-պրի-
ա-ցի-ա... Թիւ: Երբէք այդ բառը չեմ սովորելու:
Խմէք, կերէք:

Տ Ե Ս Ի Լ 2.

ՎԻԿՏՕՐ, ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ և ԺՕՐԺ

ԺՕՐԺ (Իր հագուստով եկաւ միջի գանով).—

Էմմանուէլ, յարգելի փեսայ:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Ժօրժ... Ժօրժ...

ՎԻԿՏՕՐ.—Մի ընդունէք նրան:

ԺՕՐԺ.—Ինձ չընդունել... ինչո՞ւ:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Ժօրժ... մի՞թէ դու ոչինչ
չգիտես:

ԺՕՐԺ.—Ինչի՞ մասին:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Այն անբաղդութեան մասին,
որ ինձ պատահել է:

ՎԻԿՏՕՐ.—Այո, պարոն Ժօրժ, հըմ... Ժօրժ:
Ձեր անզգամ քոյրը թողել է իմ խեղճ բարեկա-
մին, յափշտակել է նրա ոսկիները և մի սրիկայ
կառապանի հետ փախել էջբաղէն:

ԺՕՐԺ.—Պարոն Լըկօկ, հարցը ընտանեկան է,
և ես զգուշացնում եմ ձեզ, որ դուք սանձահարէք
ձեր լեզուն, որ այսօր Աննային համբուրելուց և
Լէօնարիօյին այցելութիւն անելուց յետոյ շատ
երկարացել է:

ՎԻԿՏՕՐ.—Ոչ, այդ ձեր քրոջ լեզուն է եր-
կարացել. այո՛, նա ինձ քանիցս ցոյց է տուել,
ես տեսել եմ: Ես չեմ թոյլ տալ իմ բարեկամիս
թշուառացնել. ես միշտ անպակաս հիւր եմ եղել
և նրա սեղանից կերել ու խմել, ինչպէս էլ անա
հիմա եմ ուտում ու խմում. այ, տեսէք:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.— Խաղաղվիր, բարեկամ:

ՎԻԿՏՐ.— Ա՛, տեսնո՞ւմ էք, նա ինձ բարեկամ է կոչում:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.— Ժօրժ, այդ ի՞նչ թշուառութիւն եկաւ իմ գլխին: Ո՞ւր է քոյրդ:

ԺՕՐԺ.— Նա շուտով կը գայ:

ՎԻԿՏՐ.— Պ. Էմմանուէլ... դուք կընդունէ՞ք նրան:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.— Նա կը գո՞յ, նա չի՞ փախել:

ԺՕՐԺ.— Ինչո՞ւ պիտի փախչի, Տէր Աստուած:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.— Ես ի՞նչ գիտեմ, խօսեցրո՞ւ նրան:

ՎԻԿՏՐ.— Այո, ես լուացարանի տակից դուր կը հանեմ և կը կատարեմ պատուաւոր մարդու պարտքը. ես կեղտոտ սապնաշուրը կը դարդկեմ իմ բարեկամի կնոջ գլխին:

ԺՕՐԺ.— Իսկ ես ձեզ չեմ թողնիլ այդպէս անպատկառ լեզու բանեցնել մի ազնիւ կնոջ մասին:

ՎԻԿՏՐ.— Մօն Դեօ, պ. Էմմանուէլ. նա նրան ազնիւ է կոչում. օ լա-լա:

ԺՕՐԺ.— Բաւական է. ես տեսնում եմ բոլոր իմ կատակներով չափը անցրել եմ...

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.— Ինչպէ՞ս թէ կատակ:

ԺՕՐԺ.— Մեղաւորը դուք էիք. միշտ պարծենում էիք, որ չէք ենթարկվիլ ոչ մի էքսպրօպրիացիայի:

ՎԻԿՏՐ.— Էքսպրօպր... պատուօր...

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.— Ուրեմն այդ բոլորը կատանկ է եղել:

ԺՕՐԺ.— Այո, ես եմ եղել և գործակատարը, և օմ-ում-ուրիկը, և գաղտնի ոստիկանը, և կառապանը... և այդ բոլորը գնողը, որովհետև գիշերը թղթախաղում տարել եմ 2500 բուրլի:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.— Իսկ իմ ժամացո՞յցը:

ԺՕՐԺ.— Այդ՝ առաւօտեան դու մոռացել էիր կօմօդի վրա:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.— Լսո՞ւմ ես, Վիկտոր:

ՎԻԿՏՐ (ռէխը մեծ բացած՝ սալած է):

Տ Ե Ս Ի Լ 3.

ՎԻԿՏՐ, ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ, ԺՕՐԺ, ԵԻԳԻՆԷ և

ԱՆՆԱ.

ԵԻԳԻՆԷ (միջի դռնով եկաւ ուրախ):— Հա՛, հա՛, հա՛, Էմմանուէլ...

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.— Եւգինէ... (Գրկեց նրան):

ՎԻԿՏՐ.— Պարոն Էմանուէլ, մի՞թէ դուք նրան ընդունում էք:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.— Լո՞ր, յիմար,՝ անպիտան...

ԵԻԳԻՆԷ.— Ինչպէ՞ս. դու թոյլ ես տալիս վիրաւորել մեր մշտական բարեկամի՞ն:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.— Բայց դու գիտե՞ս քո մասին ինչեք էր ասում:

ՎԻԿՏՐ.— Տէր Աստուած, ես ի՞նչ իմանայի, որ սա էքսպրօպր-էքսպր չի եղել, այլ կատակ:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ.—Դէ լոբր, բաւական է. ես
 ներում եմ քո յիմարութիւնները: Ապա սւր է
 մեր օրգանը:

ԺՕՐԺ.—Մըս... լոկէք. ահա նա. (խփեց ծափ)
 մէկ, 2, 3. (լոկեց զրտում օրգանի վայր): Ահա և իմ
 համախոհ Աննան... այսինքն, ներողութիւն, իմ
 համախոհ... տիկին Լէօնարդօն. մէկ, երկու, ե-
 րեք:

ԱՆՆԱ. (մտաւ ձախ դնող ուռած, փքված, հովհա-
 րով, կտորավելով):

ԺՕՐԺ.—Պարոն Լըկօկ (Վիկտօրին), մի ա-
 մաչէք, սա կատակ էր. Աստուած տայ ձեր գըլ-
 խին չգայ իսկական էքսպրօպրիացիա: (Սկսեց պա-
 րել Աննաի հետ վայր մինչ վարագոյր):

Վ. Ա. Բ. Ս. Գ. Ո. Յ. Բ

«Ազգային գրադարան»

NL032244

16.663